

РИСИ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ. МІНІМАЛІЗМ ТА МЕТАБОЛІЗМ

Кисельова Г.В., Кость А.О., здобувач
(Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Розуміння та пізнання архітектури Японії нелегкий та цікавий процес. Японія - закрита країна, і навіть приїхавши сюди як турист, можна лише доторкнутися до зовнішнього її «фасаду». Часто можна побачити як скрізь старовинні будівлі та споруди проглядається сталь сучасного індустріального міста. Традиційні та сучасні принципи формотворення в японській архітектурі тісно пов'язані.

Всі старовинні пам'ятки архітектури в Японії побудовані з дерева. Це обумовлено низкою причин. По-перше, заготівля матеріалів та будівництво з каменю потребують багато часу і зусиль. По-друге, вибір матеріалу обумовлений кліматом, дерево менше нагрівається влітку від спеки, а взимку менше охолоджується, краще поглинаючи вологу. По-третє, дерево краще витримує поштовхи землетрусів. По-четверте, дерев'яний будинок більш мобільний, при необхідності його можна легко розібрати та зібрати в іншому місці.

У територіально невеликій, перенаселеній країні особливо цінується простір, тому і внутрішній устрій приміщень зводить до мінімуму меблі і інші звичні атрибути. У японців особливе відношення до природи, тому японський стиль асоціюється з природними кольорами, переважно в світлій гамі: білий, кремовий, молочний.

Неодмінним мешканцем дому в Японії є карликове дерево "бонсай". Така сосна або квітуча слива висотою в півметра навіває господарям думки про безсмертя. Стіни приміщень зазвичай нічим не прикрашаються, але хорошим доповненням до інтер'єру можуть бути яскраві паперові віяла і гравюри в стилі періоду Мейдзі.

Основа японського інтер'єру – пустота, яка підкреслює внутрішню витонченість небагатьох речей, що є в домі. Тому принциповою особливістю японського стилю є мінімалізм. Те саме стосується дизайну і виробництва меблів. Кожна річ в японському інтер'єрі унікальна. При цьому неповторність і краса може бути зрозуміла лише її власникам.

Незважаючи на численні сучасні технології, нові матеріали, в архітектурі простежується вплив традицій та звичаїв, характерних для японських будівель. Сюди відноситься простота форм, симетричність окремих деталей і, звичайно, гармонія з природою. Японці навіть в епоху скла та бетону живуть рука об руку зі світом флори та фауни. Це

проявляється у використанні природних властивостей матеріалів, у композиційних рішеннях, а також у відкритих терасах та підйомних решітках, що дозволяють «впускати» простір усередину будівлі. Раніше в інтер'єрі використовували розсувні стіни – фусума, за допомогою яких можна змінювати розміри приміщення. У японській архітектурі все дуже раціонально та емоційно одночасно.

Мінімалізм в житловій архітектурі Японії є не просто стилем, а філософією життя, що глибоко вкорінена в японській культурі. Він відображає ідею простоти, гармонії з природою та функціональності простору. Мінімалізм в японській архітектурі тісно пов'язаний з традиційними цінностями, такими як дзен-буддизм і вабі-сабі (естетика краси в недосконалості та простоті).

Основні риси мінімалізму в японській житловій архітектурі:

1. Простота та чисті лінії. Відсутність декоративних елементів і зайвих деталей створює гармонію та спокій. Будинки часто мають кубічну або прямокутну форму з мінімумом зовнішніх акцентів, щоб зосередитися на сутності простору.

2. Відкриті простори та гнучкість планування. Однією з головних характеристик мінімалістичних будинків є відкритість простору. Традиційні японські розсувні перегородки, такі як шодзі (розсувні панелі з рисового паперу) або фусума (розсувні двері), використовуються для створення гнучких приміщень.

3. Природне освітлення та вентиляція. Великі вікна, розсувні двері та скляні фасади використовуються для максимальної інтеграції зовнішнього і внутрішнього простору. Це дозволяє світлу вільно проникати в будинок і створювати відчуття відкритості та легкості. Природне світло в мінімалістичних будинках зазвичай приглушене, що сприяє створенню спокійної атмосфери.

4. Натуральні матеріали. Мінімалізм у Японії часто підкреслює використання натуральних матеріалів, таких як дерево, камінь, бамбук, бетон та скло. Найчастіше використовуються:

- Дерево – центральний матеріал, що надає тепло та природній затишок.

- Бетон – забезпечує міцність і чистоту форми.

- Скло – використовується для забезпечення максимального природного освітлення та візуального розширення простору.

1. Інтеграція з природою. Однією з ключових рис японського мінімалізму є гармонійне поєднання житлового простору з природним середовищем. 2. Внутрішні сади або дворики – невеликі садові зони всередині будинку або на прилеглий території, які можуть бути повністю

відкритими або огороженими скляними стінами для забезпечення приватності.

Метаболізм (від грец. – «перетворення, зміна») – течія в архітектурі та містобудуванні, що представляла альтернативу архітектурі ідеології функціоналізму. Зародилося в Японії в кінці 50-х років ХХ століття. Споруди у стилі метаболізм не є схожими на біологічні об'єкти, але організовані подібно до них.

Основні ідеї метаболізму:

1. Модульність та змінюваність Ключовою концепцією метаболізму було створення архітектури, що може змінюватися та адаптуватися. Будівлі розглядалися як живі організми, що можуть "рости", тобто до них можна додавати або видаляти модулі за потреби.

2. Гнучкість у використанні простору. Житло мало бути адаптивним, змінювати свою функцію і бути універсальним для різних потреб мешканців. Це було б рішенням проблеми житлового перенаселення, зокрема в густонаселених міських районах.

3. Технології та індустріалізація Метаболісти підтримували використання нових технологій та індустріалізацію будівництва. Архітектура мала бути тісно пов'язана з інженерією та новітніми технологіями, що дозволяло б швидко будувати і оновлювати житлові комплекси.

4. Органічне зростання. Назва "метаболізм" символізує природний процес розвитку, в якому архітектура стає частиною живого середовища. Будинки і комплекси могли б змінюватися подібно до клітин організму, пристосовуючись до нових умов.

5. Глобалізація та урбанізація Метаболісти прагнули вирішити проблеми швидкої урбанізації, особливо в мегаполісах. Їхні проекти передбачали створення вертикальних міст та житлових одиниць, що допомагали оптимально використовувати простір у щільно забудованих міських районах.

Хоча сам метаболістський рух у чистій формі не став довготривалим, його вплив відчувається у сучасній архітектурі. Особливо це стосується концепції модульності та гнучкості, які стали актуальними в сучасному житловому будівництві, де виникає потреба в адаптивних рішеннях для мінливих умов життя.

Висновок. Сучасна японська архітектура є яскравим прикладом того, як традиційні цінності можуть бути переосмислені через призму інновацій та технологічного прогресу. Вона гармонійно поєднує простоту форм, мінімалізм і екологічну свідомість з прагненням до інтеграції в природне середовище. Водночас японські архітектори

зберігають глибоку повагу до культурних коренів, адаптуючи їх до вимог сучасного міського життя.

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ МАЙБУТНЬОЇ АРХІТЕКТУРИ

Кубриш Н.Р., к. мист., доцент, Олешко Л.І.

(Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Життєво-практичне світорозуміння людини складається стихійно, спираючись на досвід попередніх поколінь. Для вирішення проблем, з якими його світогляд не справляється, потрібен вищий критико-рефлексивний рівень ставлення до світу. Саме філософія, що займається систематичним дослідженням вічних та фундаментальних питань, розглядає все, що може бути проблематизовано, у тому числі й саму методологію пізнання. Практична філософія тісно пов'язана із матеріальним світом, історичними етапами розвитку суспільства, конкретними сферами діяльності людини. Взаємодія філософії та архітектури - явище закономірне і неминуче. З ускладненням взаємозв'язків усередині суспільства та усвідомленням його залежності від конкретних умов навколишнього середовища, виникає потреба у поглибленому вивченні різноманітних, що важко приводять до спільного знаменника, зовнішніх факторів, у середовищі яких розвивається архітектура. Державний устрій, релігія, наука, культура та мистецтво, світогляд, географічне положення, тощо, як комплекс реально існуючих контекстів, вимагають врахування при формуванні архітектурної думки. Поступальний розвиток архітектури залежить від рівня вивченості зовнішніх факторів, визначення ступеня їхнього впливу, виявлення глибинних основ соціально-культурних, політичних та світоглядних тенденцій. Філософія стала тим інструментом, за допомогою якого були сформульовані основні закони та правила побудови античної, а згодом і класичної архітектури. Представляючи собою загальний критичний підхід до пізнання всього суцього, існуюча у вигляді різних областей і напрямків, що протистоять і доповнюють один одного, вона дозволила створити певну систему, осмислити такі філософські категорії, як «форма», «простір», «зміст», «час» і т.п. Філософія та архітектура існують у нерозривному зв'язку шляхом взаємопроникнення та симбіозу, дозволяючи людині вивчати та відображати внутрішню логіку процесів, що відбуваються в суспільстві, економіці та навколишньому середовищі. Філософський світогляд, що транслюється за допомогою архітектури, виражає певний рівень їх